

DOŚWIADCZENIA STRAŻY GRANICZNEJ W IDENTYFIKACJI OFIAR PRZESTĘPSTWA HANDLU LUDŹMI

Przygotowała: por. SG Małgorzata MACIEJEWSKA, koordynator oddziału ds. zapobiegania i zwalczania handlu ludźmi, Wydział Operacyjno –Śledczy Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej w Krośnie Odrzańskim, Nr tel. sł. 785 903 744

Jesionka 15 lutego 2016 r.

ZADANIA STRAŻY GRANICZNEJ

do zadań Straży Granicznej należy:

1. Ochrona granicy państwowej na lądzie i morzu;

2. Organizowanie i dokonywanie kontroli ruchu granicznego;

3. Zapobieganie i przeciwdziałanie nielegalnej migracji poprzez:

(art.1, ust.2 ustawy z dnia 12 października 1990r o Straży Granicznej z późn.zm.)

ZADANIA STRAŻY GRANICZNEJ

- kontrolę przestrzegania przepisów dotyczących wjazdu cudzoziemców na terytorium RP i pobytu na tym terytorium,
- rozpoznawanie i analizowanie zagrożeń migracyjnych oraz ich zwalczanie,
- realizowanie, w zakresie swojej właściwości, zadań określonych w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach

ZADANIA STRAŻY GRANICZNEJ

- **współdziałanie z organami i podmiotami właściwymi w sprawach udzielania cudzoziemcom zezwoleń na wjazd na terytorium RP lub pobyt na tym terytorium,**
- 4. Wydawanie zezwoleń na przekraczanie granicy państwowej, w tym wiz.**

ZADANIA STRAŻY GRANICZNEJ

- 5. Do zadań Straży Granicznej należy również rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców w zakresie właściwości Straży Granicznej, m.in.**

ZADANIA STRAŻY GRANICZNEJ

- **Przestępstw i wykroczeń dot. przekraczania granicy państwowej i związanych z jej przekraczaniem,**
- **Przestępstw związanych z powierzaniem wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium RP,**
- **przestępstw określonych w art. 189a Kodeksu karnego i w art.8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r.- Przepisy wprowadzające Kodeks karny (art.1, ust.2 pkt 4, lit. j ustawy z dnia 12 października 1990r o Straży Granicznej z późn.zm.)**

ZADANIA STRAŻY GRANICZNEJ

- 6. Przeprowadzanie kontroli legalności wykonywania pracy przez cudzoziemców, prowadzenia działalności gospodarczej przez cudzoziemców, powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom (art.1, ust.2 pkt 13a ustawy z dnia 12 października 1990r o Straży Granicznej z późn.zm.)**

ZAŚWIADCZENIE DLA CUDZOZIEMCA

- **1 maj 2014 r.- zmiany w Ustawie z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2014r., poz. 463)- zasady legalizacji pobytu cudzoziemca zidentyfikowanego jako ofiara HL,**
- **Zaświadczenie potwierdzające istnienie domniemania, że cudzoziemiec jest ofiarą HL, rozdział 9, art. 170 w/w ustawy.**

SYSTEM KOORDYNACJI W SG

- **Nieetatowi koordynatorzy (i zastępcy) ds. zapobiegania i zwalczania handlu ludźmi w Zarządzie Oper.-Śledczym KG SG, oddziałach, ośrodkach szkolenia SG, pionie ds. cudzoziemców**
- **Algorytm postępowania funkcjonariuszy organów ścigania w przypadku ujawnienia przestępstwa handlu ludźmi.**
- **Wskaźniki wspomagające identyfikacje ofiar handlu ludźmi**

KIM SĄ OFIARY HANDLU LUDŹMI?

Wbrew stereotypom wśród kobiet i mężczyzn prostytuujących się oraz tych, którzy zostali ofiarami handlu ludźmi znajdują się osoby:

- Pochodzące z rodzin o różnym statusie ekonomiczno-społecznym,
- O zróżnicowanym poziomie wykształcenia,
- Różnych wyznań,
- Różnych narodowości,
- Władające różnymi językami,
- Zamężne lub żonate,
- Wychowujące dzieci,
- O różnym poziomie inteligencji, posiadających różne uzdolnienia, zainteresowania...

TRUDNA IDENTYFIKACJA....

- osoba nie próbowała ucieczki, więc nie jest zmuszana - powody dla których można zrezygnować z ucieczki od wyzysku np. strach przed represjami, słabość, „syndrom sztokholmski”, brak wiedzy o środowisku, jest pilnowana, więziona,

TRUDNA IDENTYFIKACJA....

- **nie ma mowy o handlu ludźmi, gdy organizator i ofiara są ze sobą powiązani (małżeństwo, konkubenci, kochankowie, rodzice) - bliskie relacje są często używane do wykorzystywania i kontrolowania innych. Są liczne przypadki kiedy młodzi mężczyźni zwodzili swoje narzeczone (Lover boy) w celu wykorzystania seksualnego albo członkowie rodziny uczestniczyli świadomie lub nie w zмовie wykorzystania. W relacjach tych występuje często przemoc w rodzinie,**

TRUDNA IDENTYFIKACJA....

- **człowiek nie jest ofiarą handlu ludźmi, gdy mowa jest o tym, że ma lepsze życie niż poprzednio - niektórzy ludzie mogą tolerować swoją sytuację, traktując ją jako odskocznnię do „lepszego przyszłości”. Mogą traktować taką sytuację przychylnie porównując ją z doświadczeniami z domu,**

TRUDNA IDENTYFIKACJA....

- **człowiek nie jest ofiarą handlu ludźmi, gdy odrzuca oferowaną pomoc - często ofiara na początku odrzuca wszelką pomoc. Istnieje słaba samoidentyfikacja ofiary, słabe porozumienie z władzami i organizacjami wspierającymi. Nie wie, że może otrzymać pomoc, jest więziona, stale strzeżona, obawia się zemsty na sobie lub rodzinie, czuje się zawstydzona lub zakłopotana, w jakiś sposób odpowiedzialna za swoje wykorzystanie.**

IDENTYFIKACJA

Nadrzędny cel identyfikacji ofiary:

Zapewnienie o zastosowaniu odpowiednich środków, , które pomogą potencjalnym ofiarom i ochronią ich prawa.

Najważniejszy ze środków:

Odseparowanie ofiary od sytuacji, w której była wykorzystywana tak, aby nie była poddawana dalszej presji fizycznej i psychicznej. Zastosować szczególne procedury ochrony takie, żeby nie była narażona na niebezpieczeństwo.

IDENTYFIKACJA

O czym należy pamiętać przy postępowaniu z
ofiarami handlu ludźmi?

**Ofiary handlu ludźmi są ofiarami
przestępstwa, a nie przestępcami !!!**

IDENTYFIKACJA

Zasady przy postępowaniu z potencjalnymi ofiarami handlu ludźmi

- **Ofiara i jej prawa w centrum zainteresowania – środki podjęte przez SG nie mogą naruszać praw międzynarodowych i krajowych ,praw uchodźców, azylantów, dzieci bez opieki,**

IDENTYFIKACJA

- **Należy zwrócić szczególną uwagę, aby nie krzywdzić – w związku z wysokim ryzykiem związanym z HL, słabą kondycją ofiar, istniejącą sytuacją mogącą zwiększyć przeżycia traumatyczne każdą osobę traktujemy jak potencjalnie skrzywdzoną,**
- **Bezpieczeństwo, ochrona i pomoc – upewnić się czy osoba czuje się bezpiecznie przed rozmową i w jej trakcie, zwrócić uwagę na konieczność pomocy medycznej lub innej,**

IDENTYFIKACJA

**Sposób zadawania pytań delikatny i rozsądny
– aby uzyskać użyteczne informacje,
zminimalizować stres ważna jest kolejność
zadawania pytań, ton głosu, sposób
sformułowania. Szczególne sposoby dot.
rozmów z dziećmi**

IDENTYFIKACJA

- **Aktywne słuchanie – cała koncentracja skupiona na osobie mówiącej, na tym co mówi. Techniki aktywnego słuchania obejmują:**
  - ✓ **Naucz się nie mówić, kiedy trzeba słuchać,**
  - ✓ **Zadawaj pytania w odpowiednim czasie i na bieżąco wyjaśniaj to, co niezrozumiałe,**
  - ✓ **Daj osobie czas na odpowiedź,**
  - ✓ **Skup uwagę,**
  - ✓ **Wyostraj spostrzegawczość,**
  - ✓ **Bierz pod uwagę to co ofiara mówi,**
  - ✓ **Zwracaj uwagę na oznaki, mówiące, że potrzebna jest przerwa,**

IDENTYFIKACJA

- **Nie ulegaj przesądom, uprzedzeniom i stereotypom – trzeba być świadomym, że panują negatywne przesady i uprzedzenia dot. rasy, narodowości, statusu społeczno-ekonomicznego, wieku, branży, religii, płci, orientacji seksualnej, kultury...itd**
- **Obiektywizm, brak osądu – potencjalne ofiary muszą czuć, że to co mówią nie jest poddawane próbie wiarygodności. Ofiary HL mają powody, by nie ufać innym, wprowadzać w błąd, maskować, zmieniać wersje.**

IDENTYFIKACJA

- **Profesjonalizm – traktowanie osoby z szacunkiem i równością. Unikanie intelektualnej i zawodowej dominacji. Profesjonalny dystans i postawa z zachowaniem współczucia i pocieszenia.**
- **Zapewnij ofiarę, że nie jest winna – obwinianie się ofiar HL jest normalną reakcją.**

CO CZUJE OFIARA

W czasie wykorzystania i po nim odczuwa-

- Zespół stresu pourazowego:
  - depresje (różne stadia),
  - lęki,
  - strach,
  - niepokój,
  - zaburzenia snu,
  - odizolowanie,
  - utrata wydajności,
  - brak perspektyw na przyszłość...

CO CZUJE OFIARA...

Po powrocie do domu:

- nie jest w stanie wykonywać najprostszyc prac domowych,
- trudności w zajmowaniu się i wychowywaniu dzieci,
- problemy w kontaktach i spotkaniach rodzinnych, przyjacielskich,
- poczucie bezradności,
- poczucie winy,
- wstyd,
- żal,
- brak wiary w sprawiedliwość,
- lęk przed utratą szacunku...

CO CZUJE OFIARA...

cd.

- zagubienie,
- samotność,
- rozpacz,
- pasywność,
- przeświadczenie, że nie jest nikomu potrzebna,
- strach przed podjęciem decyzji-oczekiwanie, że inni będą mówić jak postępować,
- brak wiary w zmiany na lepsze

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

- **Zajęcia z młodzieżą szkół średnich, techników i szkół zawodowych ,**
- **Prezentacje dla osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy,**
- **Szkolenia dla służb mundurowych z szeroko rozumianej problematyki handlu ludźmi (SG, Policja, Straż Miejska),**

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

- **Szkolenia dla Państwowej Inspekcji Pracy, w związku ze wspólnymi działaniami –kontrola legalności pobytu i zatrudnienia cudzoziemców na terytorium RP.**
- **Spotkania w urzędach wojewódzkich (instytucje, pomoc społeczna...), szkolenia dla pedagogów, mieszkańców, koła naukowego przy uczelni),**
- **Udział w projektach Ośrodka Badań Handlu Ludźmi Uniwersytetu Warszawskiego, Instytutu Spraw Publicznych, Fundacji La Strada,**
- **Aktywny udział w obchodach Tygodnia Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przestępstwem.**